

Balega Áron

PALACKBA ZÁRT ÜZENET

Te, kedves felebarátom, ki megtalálod e palackba zárt üzenetet!

Kérlek, légy irgalmas, mint ama bibliai szamaritánus, teljesítsd egy haldokló utolsó kívánságát!

Továbbítsd eme levelem fiamnak, Jablonczai Miklósnak Magyarországra, Baranya vármegye Bélye nevű falvába, mely Eszékkal szemközt a Dráva bal partján fekszend, vagy ha nem áll módodban, add át egy Kálvin tanításait követő hittestvéremnek, ki mecénásom tudna lenni. Utolsó erőmmel éretted mondok imát, jutalmazzon meg az igazságos Isten eme jóságodért!

Kedves fiam!

Ha ezt a levelet olvasod, azt jelenti, hogy palackba zárt végső számvetésem igaz ember hálójába jutott, hisz eljutott hozzád. Bocsásd meg, hogy nem kerestem eleddig a könnyebb s biztosabb módját, hogy írjak néktek, de nem akartalak titeket, kiket e földi világnak minden kincsénél jobban szeretek, gyötrelmes szenvedéseimnek történetével szomorítani. Viszont most már érzem, az erőm végére ért, s lelkemnek rövid úton a jóságos Isten kegyes színe elé kell járulnia, míg megtört, s haszontalanná váló testem e gályáról, tajtékzó hullámok közé temetetik.

Eme holdfénytől megvilágított éjszakai órán, midőn gályánkon a franciákkal vívott elkeseredett csatánk után mindenki a holnap harcára gyűjti az új erőt, s a sötétben morajló tenger 100 gályarab horkolásával kánonban egy groteszk zsoltárt énekel, melynek már-már békés monotonitását rendre megbontja egy-egy izomgörcs okozta delíriumos feljajdulás,

erő híján utolsó akaratommal néked írok, de talán inkább magamnak... vagy még inkább mindenkinek, kikhez utolsó gondolatim eljutának.

Először is tudja meg széles e világ, hogy a Szent Bertalan éjszakáján elkövetett, ördögtől vezérelt galádság 100 évvel később megismétlődni látszik, csupán a helyszín Párizs helyett Pozsony lett, hová egy ország sok száz protestáns tanítója s lelkipásztora megidéztetett, s becsülettel meg is jelent. Ott minket felségsértéstől az törökkel való lepaktálásig mindenféle hazug vádakkal támadtak, s miután a zsarolás és fenyegetések kevésbé használtak, kínzással a katolikus hitre való áttérésre akartak kényszeríteni. 89-en a kínzások ellenére sem voltunk hajlandók hitünket becsstelenül meghazudtolni, s a szabadulást jelentő papírokat aláírni, még akkor sem, midőn közölték, hogy midőn az hazaárulásnál lenni szokott, az ítélet fő- és jószágvesztés. Ámde eme rettentő ítélet végrehajtása sem elégítette volna ki az emberi gyarlóságaikból eredező gonoszságuk, helyette börtönökbe szétszórátva válogatott kínzásokkal, verésekkel s kegyetlenkedésekkel próbálták hitünk melletti kitartásunkat megtörni. Midőn ezen törekvéseikben csalatkoztak, szinte meztelenre vetköztetve, sok száz mérföldön hajtottak a lipótvári börtöntől Itáliáig mint a marhákat, mígnem Nápolyba fejenkénti 50 aranyért gályákra eladtak, s ott az evezőkhöz kötöttek, mely sors, mint az napról napra beigazolódni látszik, az elnyújtott szenvedéssel fűszerezett halálunkat jelenti. Oh, hányszor verték kékre mezítelen testünket ostorral, kötéllel, korbáccsal. Mennyi éhséget, szomjúságot szenvedtünk a nappalok forróságában s az éjszakák dermedt hidegében, azt alig képes a nyelv elbeszélni. Mindenesetre bízva a magasságos Isten igazságosságában, remélem, hogy hullámsírjainkat előkészítő Leopold Karl von Kollonitsch és companiája annyi örömet leli az érettünk kapott 50 aranyakban, mint Judás a maga 30 ezüstjében!

Ahh, bocsájtod meg ez előbbi dühös kirohanásom! Mindez abbéli szomorúságomból fakad, hogy belégondoltam, elcsigázott testem nem a szeretett hazaföldben porlad el végső nyugalomban valahol ősapáink hantjainak közelében, hanem tenger mélyének irtózatosszerűnek éhes gyomrában.

Midőn e levelet olvasod, én már minden bizonnyal itt hagytam e földi pokol minden szenvedésit, de azt akarom, tudd meg, semmit meg nem bántam. Egyenes háttal és nyugodt szívvel állok majd az Úr elé. Életem során sokat imádkoztam, s mit kértem, meg is kaptam. Kértem szerető feleséget, szívemet örömmel megtöltő gyermekeket, s kértem, hogy hazámat, népemet s Istenemet mindennapi munkámmal szolgálhassam.

Ne hidd, hogy Pozsonyban a per során vagy Lipótváron a bűzös, penészes börtönben, hol férgek szaladgáltak bilincsbe vert testünkön, konokságból vagy ama makacs daczból nem írtam alá a szabadulást s egyben megkísértésünket jelentő álnok reverzalist, hiszen nagy vágya volt szívemnek, hogy titeket újra láthassalak, magamhoz ölelhesselek. Ámde a börtön magányában való elmélkedésem nyomán arra jutottam, hogy a Jóisten czállal, feladattal küldött ide minket, s gondosan válogatott össze. Innen nézve, annak idején, mikor Körtvélyesből 6 és fél évi lelkészkedés után gróf Keglevich Miklós Szelepcsényi György esztergomi érsek parancsára elüldözött, s buj-

dosni kényszerültem erdőben, berkekben véled s édesanyáddal, s kőszikla-üregekben húztuk meg magunkat éjszakára, már eme nagy feladatra való felkészítemem vala. Merthogy hiszem, hogy hitünk melletti kiállásunkkal nagy dolgot cselekszünk, mely végső soron az emberiség s hazám javára is válik. Úgy hiszem, hogy ama Kellió féle fanatikus jezsuiták, s maga a császár is, kit ők neveltek gyermekkorától fogva, felismerik majd, hogy erőszakkal, veréssel, fenyegetéssel célt nem érhetnek, nem szerezhetnek híveket, csak még ádázabb ellenségeket. Gonosz tetteikkel nem szeretett katolikus egyházuk megmentői, hanem megszégyenítői s sírásói lesznek. Hiszem, hogy eljön majd a megbékélés, a kölcsönös elfogadás, mely virágzást s gyarapodást hoz mindazoknak, kik az egy igaz úton elindulnak, de ehhez nekem is végig kell járnom a magam kálváriáját, néktek pedig gondoskodnotok kell arról, hogy történetünk minél több fülbe eljusson, s minden nemzedékek számára örök tanulságul szolgáljon.

Ne feledd! Igazán csak az szabad, ki lelkében is szabad, s rabigába nem a bilincsek hajtanak, hanem a félelem szülte megalkuvás.

Végezetül annyit kérek még, légy jó, élj úgy, hogy reggelente ha a tükörben nézel büszkén, őszinte mosollyal tudj arra nézni, kit ott látsz! S ha néha napján rám gondolsz, szívedet egyetlen érzés járja át, az öröm.

Szerető édesapád,
Jabloneczai János